

คุณภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา

อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

The Quality on Morality Teaching of Buddhist Monks in Primary Schools of Non Sang District in Nongbua Lamphu Province

พระวิจิตร จิรธมฺโม,

พระมหามิตร ฐิตปญฺโญ และ พระโสภณพัฒน์บัณฑิต (สุกันยา อรุณ)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Phra Wijit Pholtat,

Phramaha Mit Thitapanyo and Phra Sophonphatthanabandit (Sukanya Aruno)

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khonkaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Thuakkong1993@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู 2) ศึกษาคุณภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นงานวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยศึกษาจากข้อมูลเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัย พบว่า

สภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู: พบว่า 1) มีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอนตามที่ได้รับมอบหมาย 2) สภาพด้านเนื้อหาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ สอนวิชาพระพุทธศาสนามีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับนักเรียน 3) สภาพด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สอน ส่วนมากมีเพียงพอ เป็นสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมแก่การจัดการเรียนรู้ 4) สภาพการวัดผลและประเมินผลของพระสอนศีลธรรม พบว่า พระสอนศีลธรรมมีการวัดผลที่หลากหลาย แต่พระสอนศีลธรรมไม่ได้มีการวัดผลที่เกี่ยวข้องกับการออกเกรดให้นักเรียน เป็นการวัดผลเฉพาะในเวลาเรียนเท่านั้น 5) สภาพการส่งเสริมพระสอนศีลธรรม ผู้บริหารและคณะครูได้เห็นความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครูสอนศีลธรรมในโรงเรียนตามความเหมาะสม

* วันที่รับบทความ: 30 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 15 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 16 มิถุนายน 2564

Received: May 30, 2021; Revised: June 15, 2021; Accepted: June 16, 2021

คุณภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า คุณภาพ 4 ด้าน 1) ด้านการใช้สื่อการสอน พระสอนศีลธรรมส่วนมากไม่ใช้สื่อทันสมัยในการสอนและขาดความรู้ ความสามารถในการใช้สื่อการสอน 2) ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการดำเนินการสอน พระสอนศีลธรรมมีวิธีการสอนที่หลากหลาย แต่ยังขาดความรู้ความสามารถในการสร้างความสนใจนักเรียนในขณะปฏิบัติการสอน 4) ด้านการวัดและประเมินผล พระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผล และความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์คะแนน

คำสำคัญ : คุณภาพการสอน; พระสอนศีลธรรม อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

Abstracts

The objectives of this research were: 1) to study the teaching and learning management of monks who teach morality in elementary schools in Non-Sang District, Nongbua Lamphu Province; 2) to study the teaching quality of monks teaching morality in elementary schools in Non-Sang District, Nongbua Lamphu Province. The study was carried out by means qualitative research. The data collection was conducted from studying documents and in-depth interviews.

The results of the research were as follows: teaching quality; monks teaching morality Non-Sang District, Nongbua Lamphu Province.

The conditions of teaching and learning of monks who teach morality in elementary schools in Non Sang District, Nongbua Lamphu Province: 1) the assigned teaching and learning are organized in accordance with the Buddhist learning subjects in the basic education curriculum; 2) curriculum content and learning management in teaching Buddhism are appropriate for students; 3) media and teaching materials are adequate and suitable for learning management; 4) evaluation, monks have various measures but do not have a measure of results related to the grading of students as it is a measure of results only during study time; 5) promoting morality, administrators and teachers recognize the importance of promoting and supporting moral teaching in schools as appropriate.

Teaching quality of monks teaching morality in primary schools in Non Sang District, Nongbua Lamphu province related to the quality in four aspects: 1) the use of teaching materials, most monks do not use modern teaching materials and lack knowledge and ability in using teaching materials; 2) creating an environment for teaching, there is a suitable environment that facilitates the teaching and learning; 3) teaching operations, monks teach morals in a variety of teaching methods but still lack the knowledge and ability to stimulate students' interest during teaching practice; 4) measurement and evaluation, monks still lack knowledge of measurement and evaluation procedures and understanding of score analysis.

Keywords: Teaching Quality; Monk Teaching Morality, Non Sang District, Nong Bua Lamphu Province

บทนำ

จากนโยบายรัฐบาลในเรื่องการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ที่ระบุว่า การส่งเสริมให้วัยรุ่นไทยเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง รักชาติในทางที่ถูก มีคุณธรรมเอื้ออาทรต่อผู้อื่นรวมทั้งส่งเสริมให้มีการนำศีลธรรมและคุณธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต และจะเห็นได้ว่าการ พัฒนาคนเป็นเรื่องสำคัญของประเทศชาติที่จะสร้างเสริมให้คนไทยเป็นคนมีร่างกายและจิตใจที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่จะเป็ น บุคลากรในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต จะเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการพัฒนาจากภาครัฐเป็นอย่างยิ่งแต่ปัญหาที่พบในสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน กลับพบว่าปัญหาสังคมไทยควบคู่ไปกับปัญหาเด็กและเยาวชน ได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมาชาวที่ได้รับความบอบช้ำจากสื่อต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นปัญหาที่รุนแรงอย่างไม่น่าเชื่อแต่สาเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสพัฒนาทางเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ซึ่งต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น แต่เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม คือ การหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม ปัญหาสังคมหลายด้านยังรุมล้อมคุกคามเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ให้หลงผิดและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเดิมขาดระเบียบวินัย ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ตั้งงามตามโครงสร้างของสังคมไทยหายไปพร้อมกับการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ซึ่งทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็กเยาวชน นักเรียนนักศึกษาที่จะต้านทานกับสภาพปัญหาแวดล้อมต้องขาดความมั่นคง จนเกิดปัญหาต่าง ๆ ของสังคมตามมาเช่นปัญหา การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่ม นักเรียน นักศึกษา ปัญหา นักเรียน นักศึกษา ประพฤติตนไม่เหมาะสมในเวลาเรียน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และปัญหาอาชญากรรม จากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนักศึกษา (กองทุนไตรรัตน์นภาพ ศูนย์ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, 2559 : 71)

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนตลอด 12 ปีการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการโดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่างๆในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมเข้าด้วยกันได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์จริยธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงเป็นกลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายของ การพัฒนาความเป็นพลเมืองดี กรมการศาสนา ได้พิจารณาเห็นว่าจำเป็นอย่างยิงที่ต้องมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาอย่างจริงจังและบังเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมีโครงการพระสอนศีลธรรม ของนักเรียน ซึ่งเป็นโครงการเชิงรุกที่สามารถนำกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสูงกลุ่มเด็กและเยาวชนให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2550 : 16)

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของกรมการศาสนา นับเป็นโครงการที่บูรณาการระหว่างกระบวนการเรียนรู้ทางด้านหลักธรรมคำสอนทางศาสนาเพื่อพัฒนาคุณภาพคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนผ่านสื่อบุคคลคือพระสงฆ์ในการใช้โรงเรียนเป็นฐานในการสร้าง กระบวนการเรียนรู้ทางศาสนานั้น เกิดจากแนวคิดเพื่อสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของไทย และเชื่อมั่นว่าการที่โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารจัดการเรียนการสอน ศีลธรรมที่มีความยืดหยุ่นและอิสระจะทำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งโรงเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) จะเกิดความรู้สึกในความเป็นเจ้าของและรับผิดชอบใน “การจัดการสอนศีลธรรมในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น” เนื่องจากโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนศีลธรรมมีประสิทธิภาพและได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนกับทั้งยังเป็นการสร้างความพึงพอใจให้ชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการให้โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติได้มีโอกาสจัดการ เรียนการสอนศีลธรรมตามความต้องการของชุมชนจนเป็นที่ยอมรับของสังคมมากยิ่งขึ้น

จากประเด็นที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า วิชาพระพุทธศาสนามีความสำคัญมากที่ต้องนำมาศึกษาพระสอนศีลธรรมที่เป็นผู้สอนในสถานศึกษา จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาและสามารถถ่ายทอดสู่ผู้เรียนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้มีความสนใจศึกษาทำการวิจัยเรื่อง “คุณภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู” เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางให้กับทางคณะสงฆ์โดยเฉพาะเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอโนนสัง สถานศึกษา รวมทั้งหน่วยงานองค์กรบุคคล ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำความรู้ที่ได้รับนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์โดยรวมสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู
- 2) เพื่อศึกษาคุณภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายที่สามารถให้ข้อมูลได้ โดยการสัมภาษณ์ ออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) พระสอนศีลธรรม 10 รูป 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา 5 คน 3) ครูในโรงเรียน 10 คน 4) ผู้ปกครอง 10 คน 5) นักเรียน 10 คน รวม 45 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะวิจัย และประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา แล้วร่างแบบสัมภาษณ์

2) สร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

4) นำแบบสัมภาษณ์มาแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหาตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน

6) นำแบบสัมภาษณ์มาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

7) นำแบบสัมภาษณ์ลงสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) โดยรวบรวมจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

2) รวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยรวบรวมจากเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบทความต่างๆทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานพุทธศิลป์ เช่น หนังสือ งานวิจัย บทความ และวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเอกสารจากสื่ออินเทอร์เน็ตโดยศึกษาข้อมูลจากตำราวิชาการที่เกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

3) รวบรวมข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม

4) รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการเก็บแบบสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล

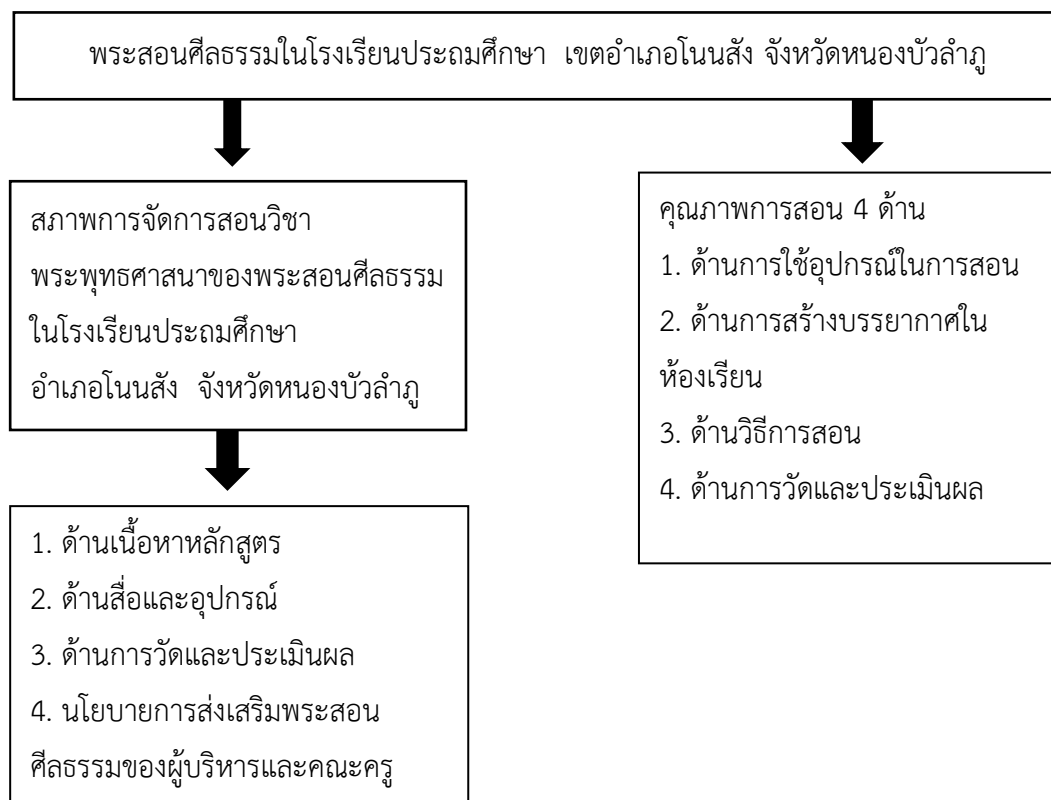
5) รวบรวมเรียบเรียงข้อมูลทั้งที่ได้จากภาคทฤษฎีและภาคสนามมาจัดหมวดหมู่

6) การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าตำราจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลภาคสนามโดยใช้การวิเคราะห์และการสังเกตการณ์แล้วนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนา (interpretations) เพื่ออธิบายถึงคุณภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แล้วจึงสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ แล้วจึงทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พบว่า สภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีสภาพการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในบริบทของพระสอนศีลธรรมท่านมีความประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สอนดีมีความเมตตา พระสอนศีลธรรม มีวิธีการสอนที่สนุกสนาน ลดความเบื่อหน่ายตึงเครียด สถานที่ทำการสอนส่วนมากจะเป็นห้องเรียนประจำของนักเรียน และสถานที่ที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้ เป็นผู้สอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียน สอนตามที่ได้รับมอบหมาย ตามวันที่ตกลงกับทางสถานศึกษาว่าจะมาทำการสอนในวันใด คือพระสอนศีลธรรมต้องมีชั่วโมงสอน อย่างน้อยใน 1 สัปดาห์ต้องไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง

ด้านเนื้อหาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ พบว่า เนื้อหาหลักสูตรการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีหลักสูตรประกาศนียบัตรพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน แต่ในการสอนพระสอนศีลธรรมยังไม่มีกำหนดแผนหรือหลักสูตรการสอนที่ชัดเจน ยัง

ขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาและจัดทำหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา ส่วนมากจะเป็นการสอนธรรมชาติศึกษา ชั้นตรี ชั้นโท และธรรมศึกษาชั้นเอก ตลอดจนหลักสูตรเพื่อปลูกฝังคุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สอน พบว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ส่วนมากมีเพียงพอ เช่น กระดาน มีใบงานแจกให้นักเรียนทำ มีไมโครโฟน และสื่อวิดีโอ มีสื่ออุปกรณ์เหมาะสม แต่จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมส่วนมากท่านจะสอนแบบบรรยายปากเปล่า มีหนังสือเรียน และจะเขียนบนกระดานให้นักเรียนเขียนตาม มีส่วนน้อยที่ใช้สื่อทันสมัยประกอบการเรียนการสอน

การวัดผลและประเมินผลของพระสอนศีลธรรม สภาพการวัดผลประเมินผล ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า พระสอนศีลธรรมมีการวัดผลที่หลากหลาย เช่น การซักถาม การทำแบบทดสอบ การสังเกต การทดสอบภาคปฏิบัติ เป็นต้น พระสอนศีลธรรมส่วนน้อยที่มีการวัดผลตามสภาพจริง พระสอนศีลธรรมไม่ได้มีการวัดผลกับที่เกี่ยวข้องกับการออกเกรดให้นักเรียน เป็นการวัดผลเฉพาะในเวลาเรียนเท่านั้น

การส่งเสริมพระสอนศีลธรรม ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ผู้บริหารและคณะครูได้เห็นความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครูสอนศีลธรรมในโรงเรียนตามความเหมาะสม ส่วนพระสอนศีลธรรมมีความเห็นว่าปกติทางโรงเรียนก็มีการอำนวยความสะดวกอยู่แล้ว ด้านนักเรียนและผู้ปกครอง อยากให้ทางโรงเรียนสนับสนุนด้านสื่อและอุปกรณ์ในการสอน จะทำให้การสอนมีคุณภาพดียิ่งขึ้นไป เพราะการมีพระสอนศีลธรรมเข้ามาทำการสอนในสถานศึกษาย่อมเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดี มีศีลธรรม

คุณภาพการจัดเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู 4 ด้าน

คุณภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการใช้สื่ออุปกรณ์การสอน พบว่า พระสอนศีลธรรมยังขาดงบประมาณและความรู้ความสามารถในด้านการใช้สื่อ ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้และความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยสนับสนุนทุนในการซื้อเทคโนโลยีให้พระสอนศีลธรรม และจัดให้ความรู้แก่ พระวิทยากรที่สอนศีลธรรมอย่างทั่วถึง

ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมเรื่องคุณภาพด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนการสอน ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนถือว่าอยู่ในขั้นดี มีการจัด

บรรยากาศสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนเป็นบรรยากาศที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน

ด้านวิธีการสอน พบว่า พระสอนศีลธรรม ยังขาดความรู้ความสามารถในการสร้างความสนใจนักเรียนในขณะปฏิบัติการสอน นักเรียนไม่เชื่อฟัง และไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควรในขณะทำการสอน ซึ่งมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยพระสอนศีลธรรมควรมีการสอนแบบผ่อนคลายไม่ควรสอนแต่ธรรมแต่ต้องสอดแทรกความสนุกสนานอย่างอื่นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน

ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ยังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา สถานศึกษาเองก็ยังไม่เปิดโอกาสให้พระสอนศีลธรรมเป็นผู้วัดประเมินผล ทำให้พระสอนศีลธรรมขาดความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง คุณภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

ด้านการใช้สื่ออุปกรณ์การสอน พบว่า พระสอนศีลธรรมยังขาดงบประมาณและความรู้ความสามารถในด้านการใช้สื่อ ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้และความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยสนับสนุนทุนในการซื้อเทคโนโลยีให้พระสอนศีลธรรม และจัดให้ความรู้แก่ พระวิทยากรที่สอนธรรมอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติกาลิมเฉลิม (2554 : 46) ที่กล่าวว่า ปัญหาที่สำคัญในด้านการเรียนการสอนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ คือการผลิตสื่อทางพระพุทธศาสนาที่ขาดความน่าสนใจ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการสร้างหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาของสถานศึกษาต่างๆ นั้น สถานศึกษายังขาดผู้เชี่ยวชาญวิชาพระพุทธศาสนาร่วมสร้างหลักสูตร และผลิตสื่อที่หลากหลายให้ทันสมัย การผลิตสื่อทางพระพุทธศาสนาไม่ได้รับการสนับสนุน สื่อทางพระพุทธศาสนาที่มีอยู่ หรือการถ่ายทอดหลักธรรมหรือการเทศน์ของพระวิทยากรยังเป็นภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียงและวีดิทัศน์ ที่ใช้ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนายังไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้สื่อการสอนขาดความน่าสนใจนั่นเอง

ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมเรื่องคุณภาพด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนการสอน ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนถือว่าอยู่ในขั้นดี มีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนเป็นบรรยากาศที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาวรพงษ์ วรมณี (2554 : 14) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการเรียนการสอน วิชาจริยศึกษาชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 3-6 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่” ผลวิจัยพบว่า ด้านสถานที่และงบประมาณประสบปัญหามากที่สุด คือ ขาดห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ห้องเรียนปกติ ครูผู้สอนและนักเรียนและนักเรียนต้องการห้องเรียน วิชาจริยศึกษาโดยเฉพาะเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน

ด้านวิธีการสอน พบว่า พระสอนศีลธรรม ยังขาดความรู้ความสามารถในการสร้างความสนใจนักเรียนในขณะปฏิบัติการสอน นักเรียนไม่เชื่อฟัง และไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ ดีเท่าที่ควร ในขณะทำการสอน ซึ่งมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยพระสอนศีลธรรมควรมีการสอนแบบผ่อนคลายไม่ควรสอนแต่ธรรมแต่ต้องสอดแทรกความสนุกสนานอย่างอื่นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน สอดคล้องกับ ปกรณ์ บุญสารานู (2532 : 42) ได้กล่าวถึง วิธีการสอนของครูผู้สอนจริยธรรมให้ได้ผลดีนั้น ควรมีการดำเนินการสอน ดังนี้การสอนนั้นจะผสมผสานกัน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีการสอนโดยการใช้เกม นิทาน การแสดงบทบาทสมมติการอภิปราย และการสร้างบรรยากาศประชาธิปไตย มีการจัดมุมประสบการณ์ให้กับนักเรียนเน้นการปฏิบัติจริงเช่น ฝึกมารยาทต่าง ๆ การสอนที่ให้ครูเป็นศูนย์กลางจะมีการสอดแทรกเนื้อหาในกลุ่มประสบการณ์อื่นมากขึ้นเมื่อพฤติกรรมของนักเรียนที่พึงประสงค์ก็จะชมเชยให้กำลังใจให้นักเรียนทำดีต่อไป แต่ถ้าพบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ จะมีการว่ากล่าวตักเตือน และชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมที่ส่งเสริมการสอนจริยธรรมของครูผู้สอนจริยธรรมดีเด่นั้น จะต้องเป็นผู้มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน มีความรับผิดชอบและตั้งใจทำงาน ตลอดจนมีอัธยาศัยต่อเพื่อนร่วมงาน และบุคคลทั่วไป

ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสูง จังหวัดหนองบัวลำภู ยังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาสถานศึกษาเองก็ยังไม่เปิดโอกาสให้พระสอนศีลธรรมเป็นผู้วัดประเมินผล ทำให้พระสอนศีลธรรมขาดความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริง ความสามารถในการส่งเสริมการประเมินผลโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ความรู้ ความเข้าใจในการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนจากแฟ้มสะสมผลงาน และ ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์คะแนนการวิเคราะห์ข้อสอบ ซึ่งมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยสถานศึกษาควรมีเจ้าหน้าที่วัดผลประเมินผลที่ชำนาญให้แก่พระสอนศีลธรรม และมีการประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ทราบถึงความสำคัญของการเรียนว่าควรมีมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับ ภุชญา คิตติ (2541 : 24) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหนึ่ง สภาพแวดล้อม บรรยากาศของการเรียนรู้ สอง ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ สาม กระบวนการเรียนรู้ สี่ ผลผลิตของการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยเป้าหมายของการประเมิน สิ่งที่มี

ประเมิน วิธีการประเมิน วิธีการตัดสิน และวิธีการตัดสินใช้การเปรียบเทียบข้อมูลจากการประเมินกับเกณฑ์สัมพัทธ์ที่พัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญ

และสอดคล้องกับ บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ (2550 : 2-9) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู” ผลการวิจัย พบว่าสมรรถนะด้านการเตรียมการสอน และการวางแผนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ ซึ่งได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญที่ระดับมากที่สุดรูปแบบมีลักษณะเด่น คือ การบูรณาการการจัดการความรู้ กระบวนการกลุ่มและเรียนรู้แบบร่วมมือการเรียนรู้แนวสร้างสรรค์นิยม การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลตามสภาพจริง

ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบควรวางแผนการทำงานให้พระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบระเบียบ และต้องมีนโยบายในการหาพระที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานเพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์ที่สุด และด้านการผลิตและการใช้สื่อ ควรสนับสนุนทุนในการซื้อเทคโนโลยีให้พระสอนศีลธรรม และจัดให้ความรู้แก่พระวิทยากรที่สอนธรรมอย่างทั่วถึง ด้านการดำเนินการสอน พระสอนศีลธรรมควรมีการสอนแบบผ่อนคลายไม่ควรสอนแต่ธรรม แต่ต้องสอดแทรกความสนุกสนาน อย่างอื่นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล และควรสถานศึกษาควรมี เจ้าหน้าที่วัดผลประเมินผลที่ชำนาญให้แก่พระสอนศีลธรรม และมีการประเมินผลอย่างจริงจัง

พระสอนศีลธรรมควรนำเทคนิคและวิธีการการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน การแก้ไข ปัญหาในชั้นเรียน ตลอดจนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จิตวิทยาการสอนของพระ สอนศีลธรรม มีประโยชน์สำหรับบุคคลทุกวัยไม่เฉพาะครูผู้สอน เช่น ผู้บริหารการศึกษา นักแนะแนว ศึกษาพิเศษ หัวหน้าหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งบิดา มารดา ผู้ปกครอง ในด้านต่างๆ ช่วยให้ครูเข้าใจ ธรรมชาติความเจริญเติบโตของเด็กและสามารถนำความรู้ที่ได้มาจัดการเรียนการสอนได้อย่าง เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการ ความสนใจของเด็กแต่ละวัย ช่วยให้พระสอน ศีลธรรมสามารถเตรียมบทเรียน วิธีสอน จัดกิจกรรม ตลอดจนใช้วิธีการวัดและประเมินผลการศึกษา ได้สอดคล้องกับวัย ซึ่งเป็นการช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพดียิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) พระสอนศีลธรรมควรกำหนดเป็นนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน ผลิตสื่อการเรียนรู้ที่ ทันสมัยด้วยเทคโนโลยีทางการศึกษา และควรส่งเสริมการบูรณาการหลักพุทธธรรมมาประกอบการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ความสำคัญเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมพื้นฐาน

2) พระสอนศีลธรรม ควรส่งเสริมกระบวนการวัดผลการเรียนรู้ตามแนวทางของความจริงกล่าวคือ ลักษณะนิสัย วิธีการคิด การแสดงออก และพฤติกรรมการเรียนเพื่อประสิทธิผลทางการเรียน และควรส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบมีความเป็นผู้นำ ซื่อสัตย์สุจริต

3) พระสอนศีลธรรม ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ระหว่างพระสอนศีลธรรม ครู นักเรียน และผู้ปกครองในการระดมความคิดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาศักยภาพ และความรับผิดชอบต่อร่วมกัน

4) พระสอนศีลธรรม ควรส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจเน้นด้านทฤษฎีและการปฏิบัติควบคู่กัน เพื่อให้มีความสนใจในการเรียนและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ในสังคม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) พระสอนศีลธรรม ควรจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการผลิตสื่อการสอนโดยตรง เพื่อให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม

2) พระสอนศีลธรรม ควรมีการประเมินตนเองด้านศีลธรรมด้วยการทำแบบทดสอบ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน และควรมีการกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความอดทน และมีความซื่อสัตย์สุจริต

3) พระสอนศีลธรรมควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการปฏิสัมพันธ์ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมาธิปไตย

4) พระสอนศีลธรรมควรจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับกับหลักสูตรและผู้เรียน เพื่อโน้มน้าวให้นักเรียนได้ตระหนักถึงผลที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.(2550). *คู่มือการดำเนินงานตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ 2550*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กฤษณา คิตติ . (2547). การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กองทุนไตรรัตนานุภาพ ศูนย์ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย. (2549). *ฝันให้ไกล ไปให้ถึง*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอดลิบเจ็ต จำกัด.

- ณัฐริกา ลีเมลิ้ม. (2554). การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสามรูปแบบในสถานศึกษา. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ด (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ . (2550). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกรณ์ บุญสำราญ. (2532). การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนจรรยาวิชาดีเด่นในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดลำปาง . วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระมหารพษ์วรเมธี (บุญปน). (2544). *ปัญหาการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.